

avrupa
uygulama
ağı

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının Uygulanması

STK'lar, zarar gören taraflar ve onların hukuk danışmanları için el kitabı

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının Uygulanması El Kitabı, Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları Aracı kapsamında Uluslararası Hukukçular Birliği ve Kapasite Geliştirme Derneği tarafından yürütülmekte olan “Adalet Erişim” projesi kapsamında Türkçeye çevrilmiş ve yayınlanmıştır.

El Kitabının içindekiler Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Telif hakları: © 2018 EIN

Kaynağı gösterilmek kaydıyla kullanılabilir

Ön kapak fotoğrafı: Avrupa Konseyi
Dizayn: Alain Fritsch- Création graphique
İlk bası: 2018

İçindekiler

Giriş	2
1. AİHM kararlarının uygulanması: Avrupa Konseyi (AK) denetim prosedürü	3
1.1. Anahtar AK organları ve bunların rolleri	3
1.2. Bakanlar Komitesi (BK) denetiminin kapsamı	3
1.3. Usul	3
1.3.1. Genel Usul	4
1.3.2. Davaların “öncü”, “tekrarlayan” ve “tekil” davalar şeklinde sınıflandırılması	5
1.3.3. İkili denetim sistemi	6
1.3.4. BK İnsan Hakları Toplantıları	7
2. STK’ların ve zarar gören tarafların katılımı	8
2.1. Bakanlar Komitesine yazılı bildirimler	8
2.1.1. 9.1. Maddeye göre zarar gören tarafların bildirimini	9
2.1.2. 9.2. Maddeye göre STK’ların bildirimini	9
2.1.2.1. Bildirimlerin içeriği	9
2.1.2.2. Bildirimlerin yapısı	12
2.1.2.3. STK katılımının zamanlaması	13
2.2. Srazburg’da diğer savunuculuk mecraları	16
3. Avrupa Uygulama Ağı (AUA) nasıl yardım edebilir	17
4. STK’lar için uygulama araçları	18
5. Ekler	20
5.1. Ek 1 – Terimler sözlüğü	20
5.2. Ek 2- HUDOC-EXEC hakkında bilgi	24

Giriş

Bu el kitabı, “karar infaz süreci” olarak bilinen Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesi’nin (BK) denetleme sürecine doğrudan katılım yoluyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarının uygulanmasını savunmak isteyen STK’lar, zarar gören taraflar ve onların hukuk danışmanları için pratik bir kaynak olarak hazırlanmıştır.

Bakanlar Komitesi İktüzüğü (BK İktüzüğü) 2006’dan bu yana STK’lara insan hakları kararlarının uygulanmasını desteklemek amacıyla yazılı bildirimde bulunma olanağı tanımaktadır. Bu katılımın, kararların etkili bir şekilde uygulanmasını destekleme potansiyeli önemlidir. STK’ların sağlayacağı bilgiler olmadan, Bakanlar Komitesinin, hükümetlerin cevaplarının yeterliliği ve planlanan önlemlerin uygulanmasının etkinliğine ilişkin değerlendirmeleri neredeyse tamamen üye devletlerin kendileri tarafından sağlanan bilgilere dayanmaktadır.

Yine de STK’lar bu erişim olanağından yararlanma konusunda yavaş davranmaktadır. 2018 yılının başında uygulanmayı bekleyen 7500 civarında karar olmasına rağmen, STK’lar tarafından yılda sadece 70 ile 90 arasında bildirimde bulunduğu görülmektedir. Bu davaların yaklaşık 1300’ü “öncü davalar” olarak belirlenmiştir, bunlar yeni yapısal ve/veya sistemik problemlere ilişkin olup bu nedenle etkili bir şekilde uygulama için hukuk reformu ya da büyük politika değişikliği gibi yeni genel önlemler gerektirirler. STK’lar tarafından yapılacak bildirimlerin temel olarak bu davalara ilişkin olması beklenir. STK’lar tarafından yapılan bildirimlerin sayısı, her yıl üye devletler tarafından sunulan eylem planları ve eylem raporlarının sayısı ile (son yıllarda yıllık ortalama 750 ila 800) tam bir zıtlık içindedir.

Avrupa Uygulama Ağı (AUA), tüm Avrupa’daki STK’ların AİHM kararlarının tam ve etkili bir şekilde uygulanmasında çok önemli bir rolü olduğuna ve karar icra sürecine dahil olmanın, bunun önemli bir unsuru olduğuna inanmaktadır. Bu el kitabı, AUA’nın bu süreçte STK katılım seviyesini hem gönderimlerin niteliği hem de niceliği bakımından artırma amacını gerçekleştirme araçlarından biridir. Bu vesileyle, STK’lara Avrupa’da genel olarak insan haklarının geliştirilmesine ve korunmasına katkılarını artırma konusunda yardım etmeyi umuyoruz.

El Kitabı, şu kişilerden oluşan AUA ekibi tarafından hazırlanmıştır: Ramute Remezaite, Profesör Başak Çalı, Profesör Philip Leach, Nigel Warner, Dominika Bychawska-Siniarska ve Kevin Steeves. Ekip, 2018 yılının ilk yarısında gerçekleştirilen BK karar infaz sürecine ilişkin eğitim çalıştaylarına katılan tüm katılımcılara teşekkür eder. Eğitime aktif katılımları, bu El Kitabında yer alan fikirlerin ve diğer içeriklerin çoğuna katkıda bulunmuştur. AUA ayrıca AİHM Kararların İcra Dairesi (KİD) 2 Bölüm Başkanı Nikolaos Sitaropoulos’a önerileri ve katkıları için teşekkür eder. Oak Foundation (Meşe Vakfı) ve Açık Toplum Vakfı’nın destekleri olmadan bu El Kitabının oluşturulması mümkün olmazdı.

1. AİHM Kararlarının Uygulanması: AK Denetim Prosedürü

1.1. Anahtar AK Organları ve Bunların Rollerini

Avrupa Konseyine üye devletlerin, AİHM kararlarını tam olarak uygulama hukuki yükümlülüğü vardır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) taraf olmak suretiyle üye devletler, Sözleşmenin ihlal edildiğine dair AİHM kararlarına uyma yükümlülüğü altına girmiştir (AİHS m. 46). Bununla birlikte, taraf devletler, ilkesel olarak kararın uygulanması için kullanılacak araçları seçmekte özgürdür. Bu nedenle, prensip olarak, alınacak önlemler ilgili devlet tarafından belirlenir. 47 üye devletin hükümet temsilcilerinden oluşan Avrupa Konseyi hükümetler-arası organı, Bakanlar Komitesi, AİHM kararlarının uygulanmasını denetleme yetkisine sahiptir. BK resmi olarak her üye devletin dışişleri bakanlarından olmasına rağmen, uygulamada bakanlar bu rolü Strazburg'daki daimî temsililerine devreder. Bu nedenle, AİHM kararlarının uygulanmasının denetimi normal olarak üye devletlerin Daimî Temsilci Yardımcıları tarafından yürütülür.

Bu denetleme işlevinde BK, kendi Sekreteryası ve AİHM Kararların İcra Dairesi (KİD) tarafından desteklenir. BK Sekreteryası, karar verme süreçleri bakımından (bunlardan biri AİHM kararlarının uygulanmasının denetimidir) Bakanlar Komitesinin düzgün çalışmasını sağlamaktan sorumludur. Kararları İcra Dairesi (hukukçulardan ve diğer uzman danışmanlardan oluşur), AİHM'nin kararlarının tam olarak uygulanması için gereken spesifik adımların belirlenmesinde üye devletlerle yakın iş birliği içinde çalışır ve tekil kararların uygulanmasıyla ilgili olarak Bakanlar Komitesine tavsiyelerde bulunur. Kararları İcra Dairesi, İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü'nün (DG1) bir parçasıdır.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin (AKPM) Hukuki İşler ve İnsan Hakları Komitesi, AKPM AİHM kararlarının uygulanması Raportörü ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserinin her birinin AİHM kararlarının uygulanmasında rolleri vardır (aşağıda s. 16'da ayrıntılı olarak ele alınmıştır).

1.2. Bakanlar Komitesi Denetiminin Kapsamı

Bakanlar Komitesi, esasa ilişkin AİHM kararlarının, dostane çözüm kararlarının ve dosyanın dava listesinden çıkarılmasına ilişkin kararların yerine getirilmesini denetler (AİHS'nin 46. ve 39/4. maddeleri; Mahkeme İçtüzüğü'nün 43. Maddesi).

AİHS uyarınca, üye devletler AİHM tarafından tespit edilen ihlalleri giderme hukuki yükümlülüğü altındadır. Uygulamada bu yükümlülük iki tür önlemin uygulanmasıyla yerine getirilir:

Bireysel tedbirler, zarar gören tarafları mümkün olduğu ölçüde ihlal gerçekleşmeden önce buldukları duruma getirmek suretiyle (bu eski hale getirme- "*restitutio in integrum*" ilkesidir) **tamamen giderim sağlamayı amaçlar**. Tazminat ödenmesi ("adil tatmin" olarak bilinir) en yaygın bireysel giderim yoludur ve tutar AİHM tarafından belirlenir. Tazminat hem maddi zararları (doğrudan mali kayıpları) hem de maddi olmayan (manevi) zararları kapsayabilir. Bireysel önlemler ayrıca, adil olmayan ceza yargılamalarının yenilenmesi, malvarlığının iadesi, yerel mahkeme kararlarının uygulanması, haksız olarak tutuklanan kişinin serbest bırakılması, kişinin eski mesleğine geri alınması vb. diğer tedbirleri de içerir.

Genel önlemler, devletlerin gelecekte benzer ihlalleri önleme yükümlülüğünü hedefler. Bu iç hukukta mevzuat çıkarılmasını veya değiştirilmesini, yeni bir politika veya usulün uygulamaya konulmasını ya da belli bir yargısal uygulamanın hayata geçirilmesini gerektirebilir. Devletlerin maddi koşulları iyileştirmesi de gerekli olabilir (örn. gözaltı merkezlerinin veya cezaevlerinin yenilenmesi). Kısacası, genel tedbirler büyük ölçüde yurtiçinde yargı pratikleri ve tutma koşulları da dahil olmak üzere, hukuk, politika ve uygulama reformu yapılmasıyla ilgilidir.

2004'te ve 2008'de, Bakanlar Komitesi, *iç hukuk giderim mekanizmalarının iyileştirilmesine ilişkin (2004)6 sayılı ve AİHM kararlarının hızlı bir şekilde yerine getirilmesi için etkin yerel kapasiteye ilişkin (2008)2 sayılı Tavsiye Kararlarını* kabul etmiştir. Bu kararlarda üye devletleri, benzer nitelikteki davaların AİHM önüne gelmesini önlemek için etkili giderim mekanizmaları kurmaya davet etmiştir (tam referanslar için aşağıdaki "STK Uygulama Kılavuzuna" ne bakınız).

1.3. Denetim Prosedürü

1.3.1. Genel Usul

Bir karar kesinleşince¹, uygulamasını denetlemek üzere Bakanlar Komitesine gönderilir ve BK'nin olağan gündeminde yer alır (BK AİHM kararlarının uygulanmasını izlemek üzere yılda dört olağan toplantı yapar). Bu noktadan itibaren her AİHM kararının uygulanmasına ilişkin bilgi [HUDOC-EXEC veri tabanında](#) bulunabilir (bkz. Ek 2).

Karar kesinleştikten sonra mümkün olan en kısa sürede -ve kararın kesinleşmesinden itibaren en geç altı ayı içinde- davalı devletin kararın tam olarak uygulanması için hangi tedbirleri aldığını ve alacağını gösteren eylem planını sunması beklenmektedir. Eylem planının, ideal olarak devletin kararı tam olarak uygulamak için hangi adımları atacağını uygulama takvimi ile birlikte ortaya koyan ayrıntılı bir plan içermesi gerekir. Tüm önlemlerin hemen belirlenmesinin mümkün olmadığı durumlarda plan, gerekli önlemleri belirlemek için atılması gereken adımları ortaya koymalıdır.

Eylem planı sürekli gelişen bir belgedir. Bakanlar Komitesine yapılan sunumlar yoluyla, planlanan önlemlere ilişkin gelişmeler konusundaki güncel bilgilerle düzenli olarak güncellenmelidir. Ayrıca, başlangıçta planlanan önlemlerin, yeni planlar ışığında ya da BK tavsiyeleri veya KİD ile görüşmeler doğrultusunda revize edilmesinin gerekmesi halinde eylem planının da revize edilmesi gerekebilir.

Eylem planında ve güncellemelerinde yer alan tüm önlemler alındığında, devlet nihai bir güncelleme yaparak **eylem raporuna** dönüştürür ve planlanan önlemleri ve atılan adımları listeleterek **Bakanlar Komitesini davanın denetimini sonlandırmaya davet eder**. Alınması gereken herhangi bir önlem yoksa ya da daha önceden zaten gerekli tedbirler alınmışsa devlet doğrudan bir eylem raporu sunabilir.

¹Daire kararlarının Büyük Daireye havale edilmesine ilişkin hüküm olduğu için, Daire kararının derhal kesinleşmesi söz konusu değildir. Bir Daire kararı yalnızca üç koşuldaki biri gerçekleştiğinde kesinleşecektir (AİHS'nin 44 (2) maddesi):

1. Tarafların, davanın Büyük Daireye sevk edilmesini istemediklerini beyan etmeleri durumunda; veya
2. Davanın Büyük Daire'ye gönderilmesi talep edilmemişse, karar tarihinden üç ay sonra; veya
3. Büyük Dairenin panelinin davanın Büyük Daireye sevk talebini reddetmesi halinde

Bir Büyük Dairenin kararı kesindir (Madde 44 (1)). Karar kesinleştiği anda bağlayıcı güç kazanır (Madde 46 (1)).

Adil tatminin ödenmesiyle ilgili olarak, icra koşulları AİHM'nin kararında gösterilir (son ödeme tarihi, ödemenin yapılacağı para birimi, ödemenin gecikmesi halinde faiz oranı). Adil tatmin ödemesiyle ilgili mevcut BK uygulaması, [KİD tarafından hazırlanan bir notta](#) detaylı bir şekilde ortaya konulmuştur (Aşağıda STK Uygulama Kılavuzunda yer alan 9 Nolu belge).

Tazminat dışı önlemlere gelince (bireysel veya genel), AİHM kararları genellikle belirli bir önlem belirtmez. Vakaların çoğunda, kararı tam olarak uygulamak için hangi önlemlerin alınması gerektiğine karar vermek Bakanlar Komitesi ile diyalog halinde taraf devlete kalmıştır. Bu nedenle, BK ve KİD, üye devletlere rehberlik etme, tavsiyede bulunma ve aldıkları kararlar ve bireysel kararların uygulanmasına ilişkin ara kararlar yoluyla faaliyetleri üzerinde kontrol sağlamak suretiyle onların insan hakları kararlarını uygulamasını denetlemede önemli roller oynamaktadırlar. Bununla birlikte, özellikle 2004'ten bu yana Bakanlar Komitesinin kararlara ilişkin temel bir sistemik sorun olduğunu ortaya koyan [Res\(2004\)3](#) sayılı Kararından sonra AİHM, AİHS'nin 46. maddesi uyarınca veya "pilot kararlar" vermek suretiyle gerekli bireysel önlemleri veya genel önlemleri belirlediği bir takım kararlar vermiştir.

Üye devletlere yardımcı olmak için KİD, [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının uygulanması için eylem planları ve raporlarının hazırlanmasına yönelik bir Kılavuz](#) yayımlamıştır. Bu, eylem planlarının / raporlarının hazırlanmasına ve rolüne ilişkin daha derin bir kavrayış elde etmek için çok faydalı bir pratik kaynaktır.

1.3.2. Davaların, "öncü", "tekrarlayan" ve "tekil" davalar şeklinde sınıflandırılması

Davaların "öncü", "tekrarlayan" veya "tekil" şeklinde sınıflandırılması, denetim sisteminin kolaylaştırılması için önemli bir araçtır. Sınıflandırmanın anahtarı, "öncü davaların" belirlenmesidir. Bu davalar yeni genel önlemlerin alınmasını gerektiren, yeni yapısal ve / veya sistemik sorunları ortaya çıkaran davalardır. 'Öncü' olarak nitelendirilmeyen davalar, ya daha önce bir öncü davada tespit edilmiş sistemik sorunlara ilişkin olması anlamında 'tekrarlayan' davadır ya da tespit edilen ihlalin olayın özel koşullarından kaynaklanması ve herhangi bir genel önlem alınmasını gerektirmemesi nedeniyle "tekil" davadır.

Karar uygulama sürecinin amaçları açısından, **tekrarlayan davalar** öncü davalarının adı altında gruplanır ve BK gündeminde (ve veri tabanında) bu ad altında yer alır. Öncü dava için sunulan eylem planında yer alan genel önlemler o grup altındaki tekrarlayan davalar için de geçerlidir ve Bakanlar Komitesi tarafından öncü davanın uygulandığına karar verildiğinde gruptaki diğer davalar için de uygulama tamamlanmış sayılır. Tekrarlayan bir davada kararın uygulanması için bireysel önlemlerin alınması gerekli olan hallerde, tüm grup için eylem planı güncellenirken buna ilişkin bilgiler de verilir.

Birden fazla sorunu içeren davalar, belli bir konuda öncü dava niteliği taşıırken, başka bir konuda tekrarlayan dava kategorisine girebilir.

[HUDOC-EXEC veri tabanı](#) öncü / tekrarlayan dava ilişkisine ilişkin kayıtları da içerir.

1.3.3. İkili Denetim sistemi

Ocak 2011’de BK, sürecin şeffaflığını ve etkinliğini artırmak amacıyla yeni bir ikili denetim sistemi yürürlüğe koymuştur. Sistem, davaların “standart denetim” veya “gelişmiş denetim” altında izlenmesi için sınıflandırılmasını sağlar. Bu iki sistem arasındaki farklar şöyledir: Gelişmiş denetim altındaki davalarda, özellikle de her üç ayda bir yapılan İnsan Hakları toplantılarında davayı ele almak suretiyle (aşağıda 1.3.4. nolu başlığa bakınız) Bakanlar Komitesi uygulamanın gözetiminde daha aktif bir rol oynar; öte yandan, standart denetim altındaki davalarda, izleme işlevi büyük ölçüde KİD tarafından yerine getirilmekte olup, BK kendi rolünü sunulan yeterli eylem planları / raporların yeterliliği ve ilan edilen ve alınan önlemlerin zamanında ve yeterli olup olmadığının tespiti ile sınırlandırmıştır.

Yeni davaların ‘gelişmiş denetim’ kategorisine ayrılıp ayrılmayacağını belirlemek için kullanılan kriterler şunlardır:

- acil bireysel önlem gerektiren davalar;
- Pilot kararlar;
- AİHM ve / veya BK tarafından büyük yapısal ve / veya karmaşık sorunlar içerdiği tespit edilen kararlar;
- Devletlerarası davalar.

Sınıflandırma kararı, davanın BK’ne ilk sunumunda KİD’in tavsiyesine dayanılarak alınır.

BK, ayrıca denetim sürecinin herhangi bir aşamasında, bir üye devletin veya KİD talebi üzerine, standart denetim altındaki bir davanın gelişmiş denetim altına alınmasına karar verebilir. Zarara uğramış olanlar (mağdurlar), STK’lar veya Ulusal İnsan Hakları Kurumları (UİHK) da yapacakları yazılı sunumlarda BK ve KİD’den bir davanın gelişmiş denetim altında izlenmesini talep edebilirler. Benzer şekilde, gelişmiş denetim altındaki bir dava, BK tarafından, sunulan eylem planı ve uygulamadan tatmin olması ve kararın uygulanmasındaki engellerin ortadan kalkmış olması veya alınması gereken acil bireysel önlemlerin alınmış olması halinde standart denetim altına transfer edilmesine karar verilebilir. Üye ülkeler genellikle davaları gelişmiş denetim altından standart denetime taşınması konusunda ısrarcı olmakta ve eylem planlarının güncellemelerinde bunun için baskı uygulamaktadırlar.

Gelişmiş denetim altındaki davaların düzenli olarak güncellenen bir listesi KİD’in web sitesinde bulunmaktadır.

Mayıs 2018’de, izleme altındaki 1300 civarındaki öncü davadan yaklaşık 300 tanesi gelişmiş denetim altında, kalan 1.000 dava ise standart denetim altında bulunuyordu.

Taraf devletlerin eylem planı ve eylem raporu sunmasını öngören ve ikili bir denetim sistemi içeren BK’nin mevcut çalışma yöntemleri, uygulanması izleme altında bulunan tüm kararların, Bakanlar Komitesinin sürekli gözetimi altında tutulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Üye devletlerle iletişimin sürdürülmesinden KİD sorumludur ve eylem planlarını ve raporlarını, bunlara ilişkin güncellemeleri ve diğer bilgileri alır ve bunları BK üyelerine dağıtır.

1.3.4. BK İnsan Hakları Toplantıları

Bakanlar Komitesi üç ayda bir, üç günden uzun süren denetim altında bulunan 25-40 arası kararın uygulanmasına ilişkin gelişmeleri gözden geçirdiği İnsan Hakları Toplantıları (DK -Delegeler Komitesi- toplantıları da denir) yapar ve taraf devletlere öneriler, talimatlar veya kaygıların iletildiği kararlar ya da ara kararlar alır.

BK İnsan Hakları toplantıları her yıl Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında yapılır. Toplantılar kapalı olup – zarar gören tarafların veya STK'ların bu toplantılara katılması mümkün değildir.

Her BK İnsan Hakları toplantısının sonunda bir sonraki BK İnsan Hakları toplantısı gündemimde yer alacak davaların bir listesi kabul edilir ve toplantıdan hemen sonra BK web sitesinde yayınlanır. Bu listenin dışında, daha yakından takip edilmesi gerekebileceğine inanılan bazı davalar BK tarafından tartışılmak üzere tespit edilir. Böylece bu toplantılar BK için, özellikle yapısal, karmaşık insan hakları sorunlarının tespit edildiği davalarda üye devletlerin çabalarını artırmasını sağlamak için bir baskı ya da teşvik uygulama fırsatı olarak hizmet eder.

Toplantı gündeminde yer alan, fakat toplantıda tartışılmayan davalar yine de KİD tarafından taslak kararların hazırlandığı ve önceden BK üyelerine dağıtıldığı ve daha sonra BK İnsan Hakları Toplantısında tartışılmadan kabul edildiği bir prosedür aracılığıyla BK'nin denetimine tabidir. Taslak kararların önceden dağıtılması, BK üyelerinin bir taslak karar hakkında tereddütleri olması halinde kararın değiştirilmesine ya da gerekirse söz konusu davanın tartışılacak davalar listesine eklenmesine olanak tanır.²

² Daha ayrıntılı bilgi için 10 Mayıs 2006 tarihinde kabul edilen ve 18 Ocak 2017 tarihinde değiştirilen, kararların ve dostane çözüm koşullarının uygulanmasının izlenmesine ilişkin BK İçtüzüğüne bkz.

2. STK'ların ve zarar gören tarafların katılımı

STK'ların, zarar gören tarafların ve bunların hukuk danışmanlarının BK karar uygulama sürecine katılmasının ve AİHM kararlarının tam, zamanında ve etkili bir şekilde uygulanmasının sağlanmasına katkıda bulunmasının birkaç yolu vardır. Çoğu durumda, böyle bir katılım, sürecin etkinliğine hayati katkılarda bulunur. Aslına bakılırsa, paydaş katılımı olmadan BK, kararların uygulanmasına ilişkin olarak sadece devletin tek taraflı bakış açısını dinleme riskiyle karşı karşıyadır.

2.1. Bakanlar Komitesine yazılı bildirimler

Bakanlar Komitesine yazılı bildirimler zarar gören tarafların, STK'ların onların hukuk danışmanlarının sürece katılımının en temel ve en resmi yoldur. BK İçtüzüğü'nün 9. Maddesi uyarınca zarar gören taraflar ve STK'lar, uygulama sürecine yardımcı olmak üzere BK'ne bildirimde bulunabilirler. Ayrıca Ulusal İnsan Hakları Kurumları ve (Ocak 2017'den itibaren) uluslararası kuruluşlar (veya organları ya da temsilcileri) da bu tür bildirimlerde bulunabilirler.

Madde 9. Bakanlar Komitesi'ne Bildirimler

Bu madde 1275'inci Bakanlar Komitesi toplantısında Delegeler tarafından değiştirilmiştir. Yeni eklenen veya değiştirilen fıkralar gösterilmiştir.

1. Bakanlar Komitesi, zarar gören tarafın adil tatminin ödemesi veya bireysel tedbirlerin alınması ile ilgili her türlü bildirimini dikkate alacaktır.
2. Bakanlar Komitesi, Sözleşme'nin 46. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararların icrası ile ilgili olarak, sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra ulusal kurumların insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin her türlü bildirimini dikkate alma yetkisine sahiptir.
3. Bakanlar Komitesi ayrıca, amaçları ve faaliyetleri İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde tanımlandığı şekilde insan haklarının korunmasını veya geliştirilmesini içeren bir uluslararası hükümetler-arası kuruluşun veya organlarının ya da temsilcilerinin kendi yetki alanına giren hususlara ilişkin olarak AİHS'nin 46. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararlarının uygulanmasına ilişkin herhangi bir bildirimini dikkate alma yetkisine sahiptir.
4. Bakanlar Komitesi aynı şekilde, kendi yetkisine dayanarak ya da Mahkemenin daveti üzerine Sözleşmesinin 46. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca ister tüm davalar bakımından (Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri ile ilgili olarak) isterse de Mahkeme'nin izniyle (diğer kurum ya da kuruluşlarla ilgili olarak) kararların uygulanmasına ilişkin Mahkeme önündeki prosedüre müdahale yetkisi tanınmış olan herhangi bir kurum veya organın kararın uygulanmasına ilişkin herhangi bir bildirimini, dikkate almaya yetkilidir.
5. Sekreteryaya, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca alınan herhangi bir bildirim uygun bir şekilde, Bakanlar Komitesinin dikkatine sunar.
6. Sekreteryaya, bu maddenin 2., 3. veya 4. fıkraları uyarınca alınan her türlü bildirim ilgili Devletin dikkatine sunar. Devlet beş iş günü içinde cevap verdiği takdirde hem bildirim hem de cevap Bakanlar Komitesinin dikkatine sunulur ve kamuya açıklanır. Bu süre içerisinde cevap verilmemesi halinde, bildirim Bakanlar Kuruluna iletilir ancak kamuya açıklanmaz. Bildirimden on iş günü sonra, bu süre içinde verilen bir cevap varsa cevapla birlikte yayınlanır. Bu on iş gününden sonra alınan bir Devlet cevabı üyelere dağıtılır ve ayrıca yayınlanır.

Tüm sunumlar BK'nın [HUDOC-EXEC veri tabanında](#) yayınlanır (bkz. Ek 2).

2.1.1 Madde 9.1.'e göre zarar gören tarafların bildirimleri

BK İÇTüzüğü'nün 9.1. maddesine göre zarar gören taraflar yalnızca adil tatmin ve bireysel önlemlerle ilgili olarak BK'ne bildirimde bulunabileceklerdir.

Mevcut BK İÇTüzüğü zarar gören taraflara adil tatminin ödenmesine ilişkin herhangi bir problemle ilgili olarak BK'ni bilgilendirme bakımından önemli bir sorumluluk yüklemektedir. Kararları İcra Dairesi taraf devletten adil tatminin ödenmesine ilişkin bilgi alır almaz, bu bilgi KİD'nin internet sitesinde (www.coe.int/execution) yayınlanır ve zarar gören tarafların iki ay içinde herhangi bir şikayetlerini KİD'in dikkatine sunabilecekleri belirtilir. Zarar gören taraflar, daha önceden AİHM kararıyla birlikte, bundan böyle ödemeye ilgili herhangi bir eksikliğe, söz konusu ödemenin kaydı yapıp yayınlanır yayınlanmaz hızla tepki göstermenin kendi sorumluluklarında olduğuna dair bir uyarı mektubu alırlar. Böyle bir şikâyet alınması halinde ödeme özel bir incelemeye tabi tutulur. Zarar gören taraf aynı zamanda devletin tazminatı ödemekte gecikmesi halinde BK'ni bilgilendirmelidir. İki aylık süre içinde herhangi bir şikâyet alınmaması halinde adil tatminin ödenmesi konusu kapanmış sayılır.

Adil tatminin ödenmesiyle ilgili tüm bildirimler posta, e-posta veya faks yoluyla KİD'ne gönderilmelidir:

DGI Directorate General of Human Rights and Rule of Law
Department for the Execution of Judgments of the ECtHR
Just Satisfaction Section
F-67075 Strasbourg Cedex
FRANCE
Fax +33(0)3.88.41.27.93
Email: dgl_execution_just_satisfaction@coe.int

Ödeme sorunuyla ilgili bilgiler KİD'nin web sitesinde "[Ödeme Bilgisi- Payment Information](#)" başlığı altında birkaç dilde mevcuttur.

Zarar gören tarafların bireysel önlemlerle ilgili şikayetleri veya diğer gözlemlerine ilişkin olarak belirli bir zaman kısıtlaması veya diğer düzenlemeler uygulanmaz.

2.1.2 Madde 9.2.'ye göre STK'ların bildirimleri

STK'lar AİHM'in kararlarının uygulanmasıyla ilgili tüm konularda bildirimde bulunabilirler. Bildirimin içeriğine ilişkin olarak 9.2 maddenin metni 9.1. maddeye göre çok daha geniştir. Bunun sonucu olarak, STK'lar, "kararların uygulanmasına ilişkin konularda" ya da "dostane çözüm şartlarının yerine getirilmesiyle ilgili olarak" bildirimlerde bulunabilirler. **Bu nedenle, STK bildirimleri hem bireysel hem de genel önlemleri kapsayabilir ve BK önünde derdest olduğu sürece her dava ile ilgili olarak her zaman sunulabilirler.**

2.1.2.1. Bildirimlerin İçeriği

Bildirim hem eylem planı / raporunun içeriğine ilişkin hususlara hem de usulî meselelere değinebilir.

İçerik söz konusu olduğunda bildirim, taraf devletin eylem planının (ya da eylem planı güncellemelerinin) kapsamına ve içeriğine cevap vermelidir:

- Bireysel önlemlerle ilgili olarak, alınan ya da alınması planlanan önlemin yeterli olup olmadığı, daha önce bir genel önlemin alınmasını gerektiren özel önlemler varsa bunlar belirtilerek bunların nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği ve alınan bireysel önlemlere ilişkin güncel bilgilere yer verilmesi;
- Eğer devlet tarafından önerilen tedbirler yetersizse, ilave hangi önlemlerin alınması gerektiğine ilişkin önerilere yer verilmesi (belki de dava, kararda doğrudan ele alınmayan sistemik ya da yapısal insan hakları sorunlarını ilgilendiriyordur ve bu durum devlet tarafından da göz ardı edilmiştir);
- Önerilen yeni önlemlerin gerekli olduğunu gösteren kanıtlara yer verilmelidir;
- Devlet tarafından sunulan bilgilerin kararın uygulanmasında sağlanan ilerlemeyi doğru yansıtmaması ya da abartması halinde bu bilgilere karşı çıkılmalıdır;
- Mesela, eylem planının ihlale sebep olan faktörleri tam olarak doğru yansıtmaması dolayısıyla genel bağlama ilişkin daha fazla bilgi verilebilir (böyle bir şey mesela şöyle bir durumdan kaynaklanabilir, ihlal devlet tarafından tekil olarak nitelendirilmiştir, oysa yaygın bir olumsuz davranışın sonucu olarak ortaya çıkmıştır);
- Devlet tarafından alınmış olan genel önlemlerin etkisiz olduğu ortaya çıkmışsa buna ilişkin kanıtlara yer verilmelidir.

STK'lar ayrıca:

- Avrupa Konseyinin uzman kuruluşlarının (ör. İşkencenin Önlenmesi Komitesi (İKK), Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonu (CEPEJ), Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (IKAK- ECRI), İnsan Hakları Komiseri, Parlamenterler Meclisi İzleme Komitesi) veya diğer ulusal ve uluslararası kuruluşların uzman organlarının raporlarından ilgili verilere atıfta bulunabilirler, elbette bunu yaparken söz konusu raporların Kararları İcra Dairesince bilindiği ve yararlanıldığı da göz önünde tutulmalıdır;
- BK'nin devletin tedbirleri almada sağladığı ilerlemeleri ve halihazırda uygulanan tedbirlerin etkililiğini gösterecek hangi kanıt türlerini devletten talep etmesi gerektiğine ilişkin olarak önerilerde bulunabilirler.

STK sunumunun odaklanması gereken noktaları göstermesi, ya da gelecek BK toplantısında yapılacak tartışmaları davanın belli bir yönü ile sınırlandırması olasılığı dolayısıyla, gelişmiş prosedür kapsamındaki davalar bakımından BK'nin son kararını incelemek önemlidir.

STK'lar, kararın uygulanması için gerekli olan kapsamın ötesinde bir öneri veya bilgi sunmaktan kaçınmalıdır.³ Belli bir kararın hangi adımların atılmasını gerektirdiği, özellikle genel önlemler bakımından belli ölçüde tartışmaya açık olabilir. Atılması gereken daha geniş adımlar için (yasa veya politika reformu veya eğitim) öneride bulunurken STK sunumları, söz konusu tedbirlerin kararın uygulanması için gerçekten gerekli olduğunu göstermeye çalışmalıdır.

Ayrıca STK'ların aşırı "kampanyavârî" ya da duygusal bir dil kullanmaktan kaçınmaları önerilir.

³ Daha kapsamlı endişeler Avrupa Konseyinin diğer kurumları önüne götürülebilir (örneğin, AKPM, İnsan Hakları Komiserliği, IKAK, İKK).

Daha önce de belirtildiği gibi, STK'ların sunumları Bakanlar Komitesinin devlet tarafından sunulan tek taraflı bilgilere bağımlılığına karşı önemli bir karşı-denge rolü oynamaktadır. Bu, aşağıda açıklanan (s. 15), başka bir mekanizma tarafından da desteklenmektedir: devletin STK bildirimlerinde yer alan bilgilere **cevap verme hakkı** vardır. Eğer devlet yanlışlıklar, hatalar veya yanlış beyanlara ilişkin delilleri yanlışlamakta ya da STK tarafından önerilen genel önlemlerin gereksiz olduğunu kanıtlamakta başarısız olursa, bir STK tarafından sunulan bilgilere verilen ağırlık önemli ölçüde artacaktır. Bu nedenle, bir STK devlet tarafından sunulan bilginin güvenilir olmadığını gösterirse, bu dava için uygulama süreci güçlendirilir ve ilgili devlet kararın infazı sürecini daha ciddiye almaya ikna edilebilir ve gelecekte STK'lar tarafından yapılacak katkıları daha fazla dikkate almaya ikna edilebilir. Aynı şekilde, bu cevap hakkı mekanizmaları, STK'lara dile getirdikleri olguların doğru olduğundan emin olma bakımından özel bir ödev yüklemektedir.

Usulî meselelere gelince, STK'lar:

- Gelişmelerin davanın acil bir şekilde incelenmesini gerektirdiği durumlarda, davanın kapsamlı bir incelemesinin hızla gerçekleştirilmesi yönünde çağrıda bulunabilirler.
- Gecikme durumunda devletin eylem planını/raporlarını sunmasını talep edebilirler.
Devletlerin bir kararın kesinleşmesinden itibaren en geç altı ay içinde eylem planlarını / raporları sunmaları gerekmektedir.
- Standart izleme prosedüründen, gelişmiş denetim prosedürüne geçmek için çağrı yapabilirler
Böyle bir çağrının gerekçesi, eylem planı sunma konusunda daimî ihmal, eylem planının / raporunun içeriği konusunda devlet ile KİD arasında uyuşmazlık bulunması ve açıklanan önlemlerin uygulanmasında yaşanacak ciddi gecikmeler olabilir.⁴
- Bir davanın üç ayda bir yapılan BK İnsan Hakları toplantısında tartışılması yönünde çağrıda bulunabilirler
Yukarıda belirtildiği gibi, sadece gelişmiş denetim altındaki bazı davalar BK İnsan Hakları toplantısında tartışılır.⁵ Belli bir davanın BK tarafından daha dikkatli bir şekilde ele alınması gerektiğini düşünen STK'lar kararın uygulanmasına böyle bir dikkatin niçin ve nasıl fayda sağlayacağı konusunda açık ve ikna edici argümanlar sunmalıdırlar.
- BK'nin bir ara karar alması yönünde çağrıda bulunabilirler.
BK, BK İctüzüğü'nün 16. Maddesine göre, mesela bir konudaki kaygılarını dile getirmek, kararın uygulanmasına ilişkin tavsiyelerde bulunmak, veya sağlanan ilerlemeler konusunda bilgi vermesi için devlet üzerindeki baskısını artırmak amacıyla bazı ara kararlar alabilir. Bu ara kararlar, BK İnsan Hakları toplantılarında rutin olarak alınan kararlardan daha fazla usuli öneme sahiptir.

⁴ Bakanlar Komitesi, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrasının denetlenmesi: Interlaken Eylem Planının uygulanması - İkili izleme sistemi için modeller*, CM / Inf / DH (2010) 37, s. 6.

⁵ Ibidem, s. 6. Tartışma talebi bir devlet veya Sekreteryaya tarafından yapılabilir. "Yeni ikili denetim sisteminin mantığına göre tartışma için önerilecek konuların uygulama sürecindeki gelişmelerle ve BK'nin rehberliğini ve / veya desteğini isteme ihtiyacıyla yakından ilişkili olması gerekir."

- BK'ne kararı yorumlamak üzere AİHM'e sevk etmesi için çağrıda bulunabilirler.
AİHS'nin 46 (3) maddesi uyarınca BK yorum sorunu dolayısıyla bir kararın uygulanmasının denetiminin tehlikeye girdiği kanaatine varırsa yorum konusunda bir karar vermek üzere konuyu AİHM önüne sevk edebilir. STK'lar yorum sorununun kararın tam olarak uygulanmasını tehlikeye soktuğu yönünde kanıtlar sağlamalıdır. Bu mekanizmanın işletilebilmesi için BK'nin üçte iki çoğunluğunun oyuna ihtiyaç vardır, bu nedenle de nadiren işletilebilir.
- İstisnai durumlarda ihlal işlemlerinin başlatılması için çağrı yapabilirler
AİHS'nin 46 (4). Maddesi uyarınca eğer BK, devletin nihai bir karara uymayı reddettiği kanaatine varırsa, devletin kararı uygulama yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğine karar vermek üzere meseleyi AİHM önüne götürebilir. Bu mekanizma kararın uygulamasını sağlayacak yeni bir araç olarak 2010 yılında (AİHS'e ek 14 no.lu Protokolün yürürlüğe girmesiyle) yürürlüğe konulmuştur (her ne kadar, mahkemenin uygulayabileceği bir "yaptırım" söz konusu olmasa da). Bu mekanizma da BK'nin üçte iki çoğunluğunun oyu ile harekete geçirilebilir, bu nedenle de nadiren uygulanır.

Aralık 2017'de, ihlal prosedürü mekanizmasının ilk kez uygulanması kapsamında BK, [Ilgar Mammadov](#)/Azerbaycan davasını AİHM önüne geri göndermiştir. Mammadov davasındaki deneyimin gösterdiği gibi, BK, özgürlük hakkı gibi temel değerlerin ağır bir şekilde ihlal edildiği istisnai durumlarda davaları AİHM'ye geri gönderecektir. Ancak, böyle bir kararın alınması için STK'lar tarafından uzun ve sürekli bir çaba gösterilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, bu olanağı kullanmak isteyen STK'lar, devletin karara uymadığına dair (örneğin, devam eden uygulamaya veya geciken sürece ilişkin olanların aksine) güçlü kanıtlar sunmayı amaçlamalıdır.

2.1.2.2. Bildirimlerin Yapısı

STK bildirimleri genellikle devletin eylem planı ya da eylem raporuna karşı bir cevap niteliğindedir. Bunlar aşağıdaki gibi standart bir yapıyı takip etmelidir:

- Davanın veya dava grubunun tanımlanması
- Bireysel önlemler
- Genel önlemler
- Sonuçlar

STK bildirimleri çoğu durumda bu standart yapıya uymalıdır (ve mümkün olduğunda, devletin eylem planında / raporunda benimsediği diğer alt başlıkları da içermelidir), böylece BK, STK tarafından ileri sürülen argümanları kolaylıkla devletin argümanları ile ilişkilendirebilir. Bildirimler mümkün olduğunca öz olmalılar- önerilen uzunluk beş sayfadır. Ayrıntılı bilgiler ek olarak sunulabilir.

Dava tanımı, kısaca davanın / davaların konusu, olayların kısa bir özeti ve AİHM tarafından tespit edilen ihlal(ler)in kısa bir açıklamasını içermelidir. Kısa olmalı ve kararın uygulanması için gerekli olan bireysel ve genel önlemlerin tespitine ilişkin karar unsurları üzerinde odaklanmalıdır. Bunun için iyi bir başlangıç noktası, [HUDOC-EXEC veri tabanında](#) yayınlanan dava tanımıdır.

STK'lar ayrıca şunları da sağlamalıdır:

- STK'yı, temel çalışma alanlarını ve uzmanlığını ve deneyimlerinin davanın konusu ile ilgisini kısaca anlatan bir tanıtım paragrafı;
- Bildirimin temel hedeflerini özetleyen birkaç cümlelik bir giriş beyanı; ve
- İlgili olduğu durumlarda, BK'ye yönelik açık bir tavsiyeler listesi. Bunlar mümkün olduğunca gerçekçi olmalı ve Bakanlar Komitesinin taraf devletten ne yapmasını talep etmesini istediğinizi açıklamalıdır.

STK bildirimleri, aynı zamanda AKPM Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komitesi ve AK İnsan Hakları Komiseri gibi diğer paydaşlara da gönderilebilir. Bunlar aynı zamanda, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'ne ve ilgili BM Raportörlerine (örneğin, işkence, ırkçılık) ve AGİT Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği gibi diğer kişi ve kurumlara da gönderilebilir.

2.1.2.3. STK Bildirimlerinin Zamanlaması

Karar icra sürecine etkin bir şekilde katılmak için, STK'ların sürecin takvimine aşına olmaları ve davalara ilişkin gelişmeleri Kararları [İcra Dairesinin web sitesi](#)nden düzenli olarak takip etmeleri gerekir.

Karar icra süreci takvimi aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Karar kesinleştğinde, dava AİHM tarafından denetim için BK'ne aktarılır.
- Kararın kesinleşmesini takip eden 2-3 ay içerisinde KİD, davanın öncü ya da tekrarlayan dava olduğuna karar verir.
- Eğer öncü dava ise, takip eden üç aylık BK İnsan Hakları toplantısında davanın standart izlemeye mi yoksa geliştirilmiş izlemeye mi tabi tutulacağına karar verilir. Eğer tekrarlayan dava ise, o zaman otomatik olarak bağlı olduğu öncü davanın prosedürüne tabi hale gelir.
- En kısa sürede ve her halükârda kararın kesinleşmesinden itibaren en geç altı ay içinde devlet, eylem planını veya (gerekli olmadığı kanaatindeyse) eylem raporunu sunmalıdır.
- Eylem planının sunulmasının ardından KİD, öngörülen tedbirler ve önerilen uygulama takviminin bir ön değerlendirmesini yapar, gerekirse ulusal makamlarla temasa geçerek daha fazla bilgi ve açıklama isteyebilir.
- Daha sonra, gerekli olması halinde yeni eylem planları da sunar ve nihai olarak devlet eylem raporu sunacak duruma geldiği kanaatine varınca eylem raporunu sunar ve BK'ni denetlemeyi kapatmaya davet eder.
- KİD, sunumundan en geç altı ay içinde eylem raporunun nihai bir değerlendirmesini yapar. Uygulanan önlemlerin uygun ve yeterli olduğuna karar verirse, BK'nin davanın incelemesine son veren nihai bir karar almasını önerir.

Yukarıda belirtilen zaman akışı bir STK'nın katılımı için aşağıdaki adımları önermektedir:

Kararın hemen ardından,

- Bireysel ve genel önlemler için öneriler geliştirmeye başlayın ve devam eden benzer ihlallerle ilgili kanıtları toplayın;
- KİD, davanın öncü dava mı yoksa tekrarlayan dava olarak mı tasnif edildiğine ilişkin bilgiyi yayınlayınca kadar [HUDOC-EXEC veri tabanını](#) düzenli olarak kontrol edin.

“Öncü dava” olarak belirlenmişse,

- Önerilerle eylem planının geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla ilgili kamu otoriteleriyle temasa geçin;
- Eylem planının yayınlanmasının ardından ve gerekli görülmesi halinde mümkün olan en kısa sürede, 9.2 maddeye göre her türlü kaygınızı dile getiren bir bildirim sunun.

Eğer “tekrarlayan dava” olarak belirlenmişse,

- 9.2 maddeye göre BK’ne, grupta yer alan öncü davaya ilişkin en son hükümet eylem planını ele alan ve tekrarlayan davaya ilişkin bireysel önlemlerle ilgili meseleleri Bakanlar Komitesinin dikkatine sunan bir bildirimde bulunun.

O andan itibaren, gerektiğinde aşağıdaki hususları ele alan sunumlarda bulunun:

- BK’ne iletilmesi gereken gelişmeler;
- güncellenmiş eylem planları;
- eylem raporu.

İlk eylem planı yayınlandıktan sonra, davayı takip etmek için atılacak adımlar davanın gelişmiş veya standart denetime tabi olmasına bağlı olarak farklılık arz edecektir.

Gelişmiş denetim altındaki davalar

BK İnsan Hakları toplantılarının hazırlanma süreci aşağıdaki gibidir:

- Bir sonraki BK İnsan Hakları toplantısında ele alınacak davaların geçici listeleri önceki BK İnsan Hakları toplantısından hemen sonra yayınlanır.
- KİD, toplantı gündeminde ele alınacak davalarla ilgili olarak, toplantıdan yaklaşık iki ay önce “gündemle ilgili notları” hazırlamaya başlar. Bu notlar davaların özetlerini, her türlü gelişmeleri ve her davaya ilişkin BK karar taslaklarını içerir. Bu notlar, toplantıdan iki hafta önce kesinleşen gündem iş sırası ile birlikte üyelere dağıtılır ve BK üyeleri için bilgi kaynağı olarak büyük öneme sahiptir.
- Devletler genellikle toplantı öncesinde bir eylem planı / raporu sunar. Bunların zamanlaması değişmekle birlikte genel olarak toplantıdan yaklaşık altı hafta önce yapılır.
- Toplantıdan iki hafta önce gündem iş sırası kesinleşir ve “gündeme ilişkin notlar” üyelere dağıtılır.

Herhangi bir davanın 12 ay içinde bir defadan fazla ele alınması olağandışıdır; ayrıca, gelişmiş denetim altındaki davalar için, BK kararları bazen davanın daha sonraki hangi BK İnsan Hakları toplantısında yeniden ele alınacağını gösterir.

Yukarıdaki açıklamalardan görüleceği gibi bir STK bildirimının maksimum etkiye sahip olabilmesi için “Gündem Notları”nda yer alacak şekilde zamanında sunulmuş olması gerekir. Bu şekilde sunulduğu takdirde KİD davanın durumunu incelerken sunumu dikkate almasına olanak tanır ve böylece STK’nın sunduğu bilgiler, ilgili olduğu ölçüde, BK üyelerinin dikkatine sunulur. Bu nedenle, gündem iş sırası kesinleşmesinden önce zamanında gönderilmelidir. **KİD, toplantıdan altı hafta önce gönderilmesini önermektedir** ve toplantıya dört haftadan daha az süre kalmadan önce mutlaka sunulmuş olmalıdır.⁶ Bazı durumlarda, STK’nın bildiriminin doğrudan ilgili devlet kurumuna gönderilmesi de yararlı olabilir.

⁶ Aynı kurallar dostane çözüm süreçleri açısından da geçerlidir.

Zamanlama sorunu, genellikle STK'ları bir ikileme sokar, çünkü genellikle devletin sunacağı eylem planına / raporuna cevap vermek isteyeceklerdir. Ancak devletin yapacağı sunumun zamanlaması belirsizdir ve bazen de KİD tarafından önerilen zaman dilimi içinde bir bildirim sunmayı zorlaştıracak şekilde olabilir. STK'lar için muhtemel bir çözüm iki sunum yapmaktır: gelişmeleri detaylı bir şekilde ele alan ilk sunum BK'ne iletmek istediği yorumları içerecek şekilde toplantıdan 6-4 hafta önce yapılabilir; ve devletin eylem planı sunulur sunulmaz en kısa süre içinde bu eylem planında yer alan ve kaygı uyandıran hususlara ilişkin bir devam bildiriminde bulunulabilir.

STK'lar tarafından gönderilen bildirimler derhal ilgili devletin dikkatine sunulur. Taraf devlete cevap vermek üzere beş işgünü süre tanınır. Bu sürede cevap verilirse hem STK bildirimini hem de devletin cevabı BK'nin dikkatine sunulur ve BK ve HUDOC-EXEC internet sayfalarından kamuoyuna duyurulur.

Bu beş iş günü içerisinde üye devlet tarafından herhangi bir cevap verilmemişse bildirim BK'ne iletilir ancak halka açıklanmaz. Bunun yerine, tebliğden itibaren 10 iş günü sonra bu süre içerisinde alınan yanıtlarla birlikte yayınlanır. Bir üye devletin bu 10 iş gününden sonra göndereceği cevap üyelere dağıtılır ve alındıktan sonra ayrı olarak yayınlanır.

Bu zaman çizelgeleri, belirli bir BK İnsan Haklar toplantısını amaçlayan herhangi bir STK bildirimini toplantıdan en az 10 iş günü önce gönderilmesi gerektiğini göstermektedir (beş işgünü üye devletin cevabı, beş iş günü de BK üyelerinin başvuruyu incelemesi için zaman tanımak üzere). Bu zamanlama ayrıca, toplantının başlamasından önce bildirim halka açıklanmasını sağlayacaktır. Ancak, bu geç aşamadaki bildirim, toplantının "gündem notlarına" dahil edilme olanağından yararlanamayacaktır.

Standart denetim altındaki davalar

Standart izlemeye tabi davalar için bir zaman çizelgesi yoktur, çünkü denetim KİD ile devlet arasında perde arkasında gerçekleşir. KİD zaman zaman [HUDOC-EXEC web sitesinde](#) davayla ilgili olarak 'icranın durumu' sayfasında gelişmelere ilişkin bir güncelleme yayınlar. STK'lar, eylem planlarını / raporlarını tanımlamak ve bunlara cevap vermek için davaları düzenli olarak izlemelidir.

Eylem raporları

Daha önce belirtildiği gibi, devlet bir eylem raporu sunduğunda, bu davanın denetiminin kapatılmasını önerir. STK'lar tam olarak uygulanmadığını düşündükleri davaları yakından takip etmeli, [HUDOC-EXEC web sitesini](#) düzenli olarak (örneğin, ayda bir) eylem planı / raporları için izlemeli ve devlet tarafından eylem raporu sunulduğunda acilen davanın kapatılması için niçin erken olduğunu gösteren bir bildirimde bulunmalıdır.

STK bildirimlerinin karar icra sürecine etkisinin değerlendirilmesi

Bir müdahalenin ardından, STK'lar [HUDOC-EXEC web sitesinde](#) "icranın durumu" sayfasından, yorumlarının veya kaygılarının davaya yansıtılıp yansıtılmadığını ve gelişmiş denetim prosedürü altındaki davalar için ilgili BK İnsan Hakları toplantısında alınan BK kararlarına yansıtılıp yansıtılmadığını inceleyebilirler. Bir devletin bir STK bildirimine verdiği cevabın gücü de, özellikle

yapılan önerilerin geçerliliğine ve sunulan verilerin doğruluğuna devletin karşı çıkamadığı durumlarda, faydalı geri bildirimler sağlar.

2.2. Strazburg'da Diğer Savunuculuk Mecraları

BK İçtüzüğü'nün 9. maddesi uyarınca yazılı bildirim hazırlamanın yanı sıra, STK'lar doğrudan BK daimî temsilcilikleriyle temasa geçebilirler. Bu tür bir katılım STK'ların devlete destek sağlama pozisyonlarını dile getirmelerine olanak tanır ve temsilciliklerin STK'ların kaygılarını daha iyi anlayarak onlar tarafından yapılan önerileri aktif olarak desteklemeleri olasılığını artırır. AUA, toplantılar düzenlemek, Strazburg'da enformel brifingler ve Strazburg'daki ilgili görevlilerin iletişim bilgilerini vermek gibi yollarla bu tür bir etkileşim için bir platform sunmak suretiyle STK'lara yardımcı olacak konumdadır.

- **Bakanlar Komitesine yönelik STK brifingleri**

AUA, üç ayda bir yapılan BK İnsan Hakları toplantılarından yaklaşık iki hafta önce BK üyelerine yönelik olarak incelenecek bazı davalarla ilgili sivil toplum tarafından sağlanan bilgileri sunmak amacıyla gayri resmi brifingler düzenlemektedir.

Bu brifinglere genellikle 20-25 daimî temsilcilikten, temsilciler katılır ve 3 ila 5 davaya ilişkin sunum yapılmasına izin verilir. Bu brifingler, daimi temsilcilik personelinin davaların uygulanma durumuna ilişkin olarak doğrudan STK'ların görüşlerini dinlemesine olanak tanımak, BK'nin bu davalara bakışını keskinleştirmek ve STK'ların doğrudan Strazburg sürecine dahil olmalarına imkan vermek bakımından eşsiz bir fırsat sunar.

Bu brifinglere katılan STK temsilcileri, uygulamanın gelişimiyle ilgili alınacak genel önlemler veya konular için 3 ila 5 pratik önerinin yanı sıra uygulamanın durumuna ilişkin çok net bir analiz sunmayı amaçlamalıdır. Bu şekilde, STK'lar tarafından sağlanan bilgilerin daimî temsilciliklerin değerlendirmelerine dahil edilmesi daha güçlü bir ihtimal haline gelir ve bu bilgiler ilgili devletlerin genel karar verme sürecine yardımcı olması amacıyla başkentlere gönderilecektir.

Bu tür brifinglerde tartışılan tüm davalarla ilgili ayrıntılı bilgileri AUA'nın web sitesinde [“STK Brifingleri”](#) başlığı altında bulabilirsiniz.

- **BK, KİD ve diğer AK organları arasındaki ikili brifingler**

STK'lara Strazburg'da takip ettikleri davalardan sorumlu **KİD** personeli ile toplantılar düzenlemeleri de tavsiye edilir. KİD personeli, belli ülkelere ilişkin davalardan sorumludurlar ve beklenebileceği gibi bu davaların uygulanma durumuna tamamen vakıftırlar. Bu personel ilgili devletin görevlileri ile düzenli bir şekilde temas halindedir ve STK'ların sağlayacağı güncel bilgileri memnuniyetle kabul edeceklerdir.

STK'lar ayrıca, AİHM kararlarının tam ve etkili bir şekilde uygulanmasını savunmakta **ısrarcı BK heyetlerinin** temsilcileriyle de görüşmek isteyebilirler.

İnsan Hakları Komiseri Ofisi, kararların uygulanmasıyla ilgili meselelerde giderek daha aktif hale gelmiştir ve ilgili konuları, ülke ziyaret raporları ve diğer yayınlar gibi çeşitli platformlarda ele alabilirler.

AKPM Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komitesi ve AİHM kararlarının uygulanması AKPM Raportörü birkaç yılda bir AİHM kararlarının uygulanması konusunda raporlar yayınlar ve genellikle sivil toplum tarafından sağlanan bilgilere dayanırlar. Bu raporlar uygulama konusunda önemli sorunlara neden olan davalar ve özellikle ciddi nitelikteki ihlallerle ilgili kararlara odaklanma eğilimindedir. Komite ayrıca uygulama sorunlarını ele almak üzere oturumlar düzenleyebilir ve ülke ziyaretleri yapar. AUA STK'lara AKPM Sekreteryası personelinin irtibat bilgilerini sağlama ve onlarla tanışma konusunda yardımcı olabilir. Kararların uygulanmasına ilişkin tüm AKPM raporları aşağıda "Dokümanlar Listesi" altında bulunabilir.

AKPM delegelerinin BK'ne yetkisi kapsamına giren konularda yazılı soru sorma yetkileri bulunmaktadır.⁷ Bu, savunuculuk için daha fazla fırsat sunmaktadır. BK, üç ay içinde mümkün olan en kısa sürede cevap verir. Cevap metinleri Bakanlar Komitesinde oybirliği ile kabul edilebilir⁸ ve nihayetinde pek de bilgilendirici olmayabilir. Ancak, yazılı sorular yine de BK üyelerinin dikkatlerini belli bir davayı etkileyen uygulama sorunlarına çekmek bakımından araşsal değere sahiptirler.⁹

3. AUA nasıl yardım edebilir

AUA, AİHM kararlarının zamanında ve tam olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla tüm AK bölgesinde üyeleri ve ortakları -hukukçular, sivil toplum örgütleri ve topluluklar- ile birlikte çalışır. Strasbourg'da bulunan AUA, Avrupa sivil toplum örgütleri için bir merkez olarak hizmet vermektedir ve AK organları ile ilişkileri kolaylaştırır.

Diğer faaliyetler arasında AUA, insan hakları kararlarının uygulanmasını denetleyen BK ile düzenli STK brifingleri düzenlemektedir (bakınız: BK ile STK brifingleri s. 16). Genellikle üç aylık İnsan Hakları toplantılarından kısa bir süre önce gerçekleşen brifinglerin amacı Bakanlar Komitesine belli davalarla ilgili gelişmeler konusunda sahadaki sivil toplum örgütleri tarafından güncel bilgilerin sağlanmasıdır. Brifinglerden elde edilen bilgiler ve dokümanlar burada yayınlanır.

AUA, ayrıca STK'ların BK, KİD ve diğer AK organları ile ikili görüşmeler yapmalarına yardımcı olacak bir konumda olabilir (bakınız: BK, KİD ve diğer AK organlarıyla ikili toplantılar, s. 16).

⁷ Parlamenterler Meclisi, Meclis İçtüzüğü, Madde 61- Bakanlar Komitesine Sorular

⁸ Bakanlar Komitesi, *Usuller ve çalışma yöntemleri*, ix. Diğer Avrupa Konseyi organları, devletler, uluslararası örgütler ve Sivil Toplum Kuruluşları ile ilişkiler, 1.5.5. BK'ne yönelik yazılı sorular.

⁹ AKPM delegeleri listesi için bkz: <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/AssemblyList/MP-Alpha-EN.asp>.

4. STK'lar için uygulama araçları

Burada yer alan kaynaklar aynı zamanda AUA'nın web sitesinde "Kaynaklar-resources" başlığı altında da yer almaktadır.

Bakanlar Komitesi Belgeleri:

1. [HUDOC EXEC veri tabanı](#), AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin
2. [BK yıllık raporları](#) AİHM kararlarının uygulanmasının denetimine ilişkin
3. [Bakanlar Komitesi İÇtüzüğü](#) kararların ve dostane çözüm şartlarının uygulanmasının denetimine dair, 10 Mayıs 2006 tarihinde kabul edilmiş ve 18 Ocak 2017 tarihinde değiştirilmiştir.
4. [Bakanlar Komitesi iGuide](#) usuller ve çalışma yöntemlerine ilişkin
5. [Ülke Özet Bilgileri](#) AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin
6. BK tavsiye Kararları:
 - [Kararların hızla uygulanması için etkin yerel kapasiteye dair Rec\(2008\)2](#), 6 Şubat 2008)
 - [İç hukukta giderimlerin geliştirilmesi \(Rec\(2004\)6](#), 12 Mayıs 2004)
 - [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararından sonra bazı davaların yeniden incelenmesi ya da yargılamanın yenilenmesi](#) (R (2000) 2, 19 Ocak 2000)
7. "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Uygulanması, ortak sorumluluğumuz" başlıklı [Brüksel Deklarasyonu](#), 27 Mart 2015
8. Bakanlar Komitesi Bilgi Belgesi "[Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının denetimi: Interlaken Eylem Planının uygulanması- İkili denetim sistemi için modeller](#)", CM/Inf/DH(2010)37
9. FCM Bilgi Dokümanı "[Adil Tatmin olarak hükmedilen tazminatların ödenmesi: Bakanlar Komitesinin mevcut uygulamasına ilişkin bir değerlendirme](#)", CM/Inf/ DH(2008)7, 15 Ocak 2009
10. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin reformuna dair [Kopenhag Bildirgesi](#), 13 Nisan 2018

AKPM Raportörlerinin kararların uygulanmasına ilişkin raporları:

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [kararlarının uygulanmasına ilişkin 9. Rapor](#), Pierre-Yves Le Borgn, 2017
12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasına ilişkin [8. Rapor](#), Klaas de Vries, 2015
13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasına ilişkin [Rapor](#), Christos Pourgourides, 2010

Uygulamaya ilişkin AKPM Değerlendirmeleri: Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komitesi tarafından hazırlanmıştır:

14. [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin taraf Devletler üzerindeki Etkileri: seçilmiş örnekler](#), 8 Ocak 2016

Kararların uygulanmasına ilişkin AKPM Kararları ve Tavsiyeleri:

15. [Karar 2178](#) (2017)
16. [Tavsiye 2110](#) (2017)
17. [Tavsiye 2079](#) (2015)
18. [Karar 2075](#) (2015)
19. [Tavsiyeler 1955](#) (2011)
20. [Karar 1823](#) (2011)
21. [Karar 1787](#) (2011)
22. [Karar 1516](#) (2006)
23. [Karar 1226](#) (2000)

İnsan Hakları Komiseri:

24. [“Mahkeme’nin kararlarının uygulanmaması: ortak sorumluluğumuz”](#) Nils Muižnieks (Ağustos 2016)

Venedik Komisyonu:

25. AİHM kararlarının uygulanmasına ilişkin [AKPM Tavsiye Kararı 2110 \(2017\) üzerine Yorumlar](#)

5. Ekler

5.1. Ek 1- Terimler Sözlüğü¹⁰

Eylem planı- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını uygulamak için taraf devlet tarafından alınan ve / veya alınması öngörülen önlemleri uygulama takvimi ile birlikte belirten belge.

Eylem raporu- Avrupa Mahkemesi kararını uygulamak üzere alınan tüm önlemleri ve / veya niçin daha fazla önlem gerekmediğine dair açıklamaları içeren taraf Devletçe Bakanlar Komitesine iletilen rapor.

'Madde 46 kararı' (Uygulamaya ilişkin hüküm içeren kararlar)- Mahkemenin tespit edilen ihlallerin kaynaklarını ve alınması gereken bireysel ve / veya genel önlemleri belirlemesinde taraf Devlete yardımcı olmayı amaçladığı kararlar.

Dava- Avrupa Mahkemesi kararını ifade etmek için kullanılan kapsayıcı terim.

Sınıflandırmayı bekleyen dava- standart denetim mi yoksa gelişmiş denetim usulü altında mı izleneceğine henüz Bakanlar Komitesi tarafından karar verilmemiş dava.

CEPEJ - Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu.

Davanın sınıflandırılması- Bakanlar Komitesi'nin denetim prosedürünü belirleme kararı- standart veya gelişmiş.

Kapanmış dava- Bakanlar Komitesi'nin Sözleşme'nin 46/2 ve 39/4 maddeleri uyarınca işlevlerini yerine getirdiğini ve davanın incelenmesini kapattığını belirten nihai bir karar verdiği dava.

BK (CM)- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi.

BK İçtüzüğü (CM Rules)- Kararların ve dostane çözüm şartlarının uygulanmasının denetimine ilişkin Bakanlar Komitesi İçtüzüğü 10 Mayıs 2006'da kabul edilmiş ve 18 Ocak 2017'de değiştirilmiştir.

AK (CoE)- Avrupa Konseyi.

Adil tatminin ödenmesi için son tarih- Mahkeme başvurusu tazminat ödenmesine karar verirse, genellikle taraf devletin hükmedilen tazminatı ödemesi için belli bir tarih belirler; normal olarak, son ödeme tarihi kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç aydır.

KİD (DEJ)- AİHM Kararlarının İcrası Dairesi.

¹⁰ Bu lügatçe, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının Uygulanmasının Denetimi 2017, Bakanlar Komitesinin 11. Raporu*, Avrupa Konseyi, Mart 2018, s. 53-56 da yer alan sözlüğe dayanmaktadır.

İnsan Hakları (DH) toplantısı- Bakanlar Komitesinin özellikle Avrupa Mahkemesi kararlarının icrasının denetimine tahsis edilmiş toplantıları. Gerekirse, Komite düzenli bir toplantı sırasında, bir davanın icra durumunun detaylı bir incelemesini yapabilir.

AİHS (ECHR)- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

İKAK (ECRI)- Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu.

AİHM (ECtHR)- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

Gelişmiş denetim prosedürü- acil bireysel önlem gerektiren davalar, pilot kararlar, Mahkeme ve / veya Bakanlar Komitesi tarafından önemli yapısal ve / veya karmaşık sorunların tespit edildiği davalar ve devletlerarası davalar için öngörülen denetim prosedürü. Bu prosedür ile Bakanlar Komitesinin uygulamanın ilerleyişini yakından takip etmesine olanak tanınması ve bir davada icrayı destekleyen ulusal makamlarla etkileşimi kolaylaştırmak amaçlanmıştır

Kesin karar- Avrupa Mahkemesi Büyük Dairesine sevki talebinde bulunulması mümkün olmayan karar. Kesin kararlar, Bakanlar Komitesi nezaretinde taraf Devletlerce yerine getirilmelidir. Daire kararı (7 hâkimli panel); taraflar kararın Mahkemenin Büyük Dairesine gönderilmesi talebinde bulunmayacaklarını açıklamaları halinde derhal, veya başvuran veya davalı Devletin Büyük Daireye sevk talebinde bulunabilmelerine olanak sağlamak amacıyla açıklanmasından üç ay sonra, ya da Büyük dairenin sevk talebini reddetmesi halinde kesinleşir. Kararın üç yargıçlı komite ya da Büyük Daire tarafından verilmesi halinde derhal kesinleşir.

Nihai karar- Bakanlar Komitesi'nin, Mahkemenin tespit ettiği ihlalleri ortadan kaldırmak amacıyla taraf Devletin gerekli tüm tedbirleri aldığı kanaatine vararak kararın uygulanmasına ilişkin denetimin kapatılması yönündeki kararıdır.

Dostane çözüm - başvuru ile taraf Devlet arasında AİHM önündeki başvuruya son verilmesi amacıyla yapılan anlaşma. Mahkeme insan haklarına saygının, başvuruyu sürdürmeyi gerektirmemesi halinde anlaşmayı onaylar. Bu karar, kararda yer alan dostane çözüm şartlarının uygulanmasını denetlemek üzere Bakanlar Komitesine gönderilir.

Genel önlemler- Bulunan ihlallere benzer ihlalleri önlemek ve devam eden ihlalleri sona erdirmek amacıyla Mahkeme'nin tespit ettiği az ya da çok önemli yapısal sorunları ortadan kaldırmak için gerekli önlemler. Genel önlemlerin kabulü, özellikle yasaların, yargısal uygulamaların veya hapishanenin ya da personelinin yenilenmesi vb. pratik önlemlerin değişmesine işaret eder. Etkin iç hukuk yolları sağlama yükümlülüğü, genel önlemlerin ayrılmaz bir parçasıdır (bkz. özellikle Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı (2004) 6). Çok önemli yapısal sorunları ortaya çıkaran davalar, gelişmiş denetim prosedürü altında sınıflandırılacaktır.

Davalar grubu - Bakanlar Komitesi'nin denetimi altındaki birkaç dava, aynı ihlali ilgilendiriyorsa veya taraf Devlette aynı yapısal veya sistemik soruna bağlıysa, Komite davaları gruplandırmaya ve onlarla müştereken ilgilenmeye karar verebilir. Grup genellikle uygulamasının denetimi için Komiteye iletilen ilk öncü davanın adını alır. Uygun görüldüğü takdirde, davalara ilişkin gruplandırma, özellikle çözüme kavuşturulan belirli bir yapısal problem ile ilgili gruptaki bazı davaların kapatılmasına olanak sağlamak (kısmi kapatma) amacıyla Komite tarafından değiştirilebilir.

Bireysel önlemler- ihlallerin sonuçlarını başvuranlar yönünden mümkün olduğunca hızlı bir şekilde ortadan kaldırmak için davalı Devletlerin makamlarının alması gereken önlemler-restitutio in integrum (eski hale getirme). Bireysel tedbirler, örneğin, haksız ceza davalarının yeniden açılmasını veya özel hayatın gizliliği hakkının ihlali suretiyle elde edilen bilgilerin imhası, vb. önlemleri içerir.

Ara karar - Bakanlar Komitesi tarafından özel dikkat gerektiren daha karmaşık durumların üstesinden gelmek amacıyla alınan bir karar türüdür.

Tekil (izole) dava- tespit edilen ihlallerin belirli özel koşullardan kaynaklandığı davalardır ve herhangi bir genel önlem gerektirmez.

Adil tatmin - Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca, Mahkeme, taraf Devletin iç hukukun, Sözleşmenin bu ihlalinin sonuçlarının başvuru açısından tamamen telafi edilmesine olanak tanımayacağı kanaatine varırsa, başvuru lehine adil tatmine hükmeder. Adil tatmin çoğunlukla maddi ve/veya manevi zararların yanı sıra yapılan masraf ve giderleri kapsayan bir miktar paranın ödenmesi şeklini de alır.

Öncü dava- doğrudan Mahkeme'nin kararında veya Bakanlar Komitesi tarafından uygulamanın denetlenmesi sürecinde yeni yapısal ve/veya sistemik sorunların varlığı tespit edilen dava. Böyle bir dava, gelecekte benzer ihlalleri önlemek, için yeni genel önlemlerin alınmasını gerektirir. Öncü davalar ayrıca muhtemelen bazı tekil davaları da içerirler: yeni bir davanın tekil niteliği çoğunlukla en baştan açık değildir ve bu niteliği tespit edilinceye kadar öncü dava olarak ele alınır.

Kısmi kapatma- Kabul edilen bireysel önlemlerin yeterli olması ya da grupta yer alan yapısal sorunlardan birinin çözümü sonucu gerçekleştirilen ilerlemenin görünürlüğünü geliştirmek amacıyla bir gruptaki yapısal sorunları ortaya çıkaran bazı davaların kapatılmasıdır.

Derdest dava- elan icrası Bakanlar Komitesi'nin denetiminde bulunan dava.

Pilot karar- Mahkeme, taraf Devlet aleyhine benzer başvurulara neden olan ya da olabilecek yapısal ve / veya sistemik bir sorundan kaynaklanan bir ihlal tespit ettiğinde, pilot karar prosedürünü kullanmaya karar verebilir. Pilot kararda, Mahkeme tespit edilen yapısal veya sistemik sorunun doğasını tanımlar ve taraf Devletin alması gereken giderici önlemlere ilişkin rehberlik sağlar. 46. madde uyarınca sadece icraya yönelik bazı yol gösterici hükümler içeren kararların aksine, pilot kararın uygulamaya ilişkin hükümleri gerekli giderici önlemlerin alınması için son bir tarih belirleyebilir ve alınması gereken özel önlemleri belirtir (çoğunlukla etkili iç hukuk yollarının oluşturulması). İkincilik (subsidiarity) ilkesinin gereği olarak taraf devlet tespit edilen ihlali sona erdirmek ve benzer ihlalleri önlemek için uygun önlemleri ve araçları belirlemede özgür olmaya devam eder.

Tekrarlayan dava- daha önce Komite önüne getirilmiş olan bir ya da birkaç öncü davada tespit edilen yapısal ve / veya genel bir problemle ilgili dava; tekrarlayan davalar genellikle bir öncü dava ile birlikte gruplandırılır.

Standart denetim prosedürü- özel niteliği dolayısıyla gelişmiş denetime tabi tutulması gereken davaların dışındaki tüm davalara uygulanan denetim prosedürüdür. Standart prosedür, Mahkemenin kararlarının etkili bir şekilde uygulanmasını sağlama yükümlülüğünün taraf devlete ait olduğu genel ilkesine dayanır. Böylece, bu prosedür kapsamında, Bakanlar Komitesi müdahalelerini yalnızca yeterli eylem planlarının / raporlarının sunulmasını sağlama ile sınırlar ve bildirilen ve / veya alınan önlemlerin yeterli olduğunu ve zamanında uygulandığını tasdik eder. Standart prosedür uyarınca kararların uygulanmasına ilişkin gelişmeler elde edilen bilgileri Bakanlar Komitesine sunan Kararları İcra Dairesi tarafından yakından takip edilir ve icra sürecindeki gelişmeler Bakanlar Komitesinin özel müdahalesini gerektirmesi halinde eylem için öneriler sunar.

Bir denetim prosedüründen diğerine transfer- bir dava Bakanlar Komitesi tarafından standart denetim prosedüründen, gelişmiş denetim prosedürüne (ya da tam tersi) geçirilebilir.

Tek taraflı beyan- davalı Devlet tarafından Mahkemeye sunulan ve Sözleşmenin ihlal edildiğini kabul eden ve başvuru da dahil yeterli düzeltmelerde bulunmayı taahhüt eden bir beyandır. Bakanlar Komitesi, tek taraflı beyanda yer alan taahhütlere uyulup uyulmadığını denetlemez. Bir problem halinde başvuru, başvurusunun yeniden Mahkemenin dava listesine alınmasını talep edebilir.

Yerleşik İçtihat (WECL) davası- Eğer bir davada şikâyet konusu olan sorunlar “Mahkemenin içtihadının yerleşik hale geldiği” bir alana ilişkinse üç hakimden oluşan Komite tarafından verilen esas hakkında karar (Madde 28 § 1b).

5.2. Ek 2- HUDOC-EXEC hakkında not

[HUDOC-EXEC veri tabanı](#) AİHM kararlarının uygulanma durumuna ilişkin en güncel bilgileri (İngilizce ve Fransızca olarak) sunar.

Davalar başvurunun adı ve başvuru numarası da dahil olmak üzere çeşitli kriterlere göre aranabilir. Her dava hakkında özet bir bilgi yer alır ve bunu kararın uygulanma durumuna (hem genel hem de bireysel önlemleri içeren) ilişkin bir bölüm takip eder. Aynı ya da benzer sorunlara ilişkin davalar bir “Öncü Dava” ile birlikte gruplandırılır.

Dava ile ilgili tüm ilgili Hükümet ve STK bildirimlerine ve sunumlarına ve aynı zamanda tüm BK kararlarına linkler de bulunmaktadır.

AUA destekçileri:

Açık Toplum Vakfı

OAK Vakfı

İLETİŞİM

AUA Sekretaryası
contact@einnetwork.org

Posta adresi:
BP 80007, F-67015 STRASBOURG

Ziyaretçiler için adres:
2 allée René Cassin, F-67000 STRASBOURG

**# BİZİ TAKİP
EDEBİLİRSİNİZ**

 www.einnetwork.org

 @EI_Network